

สภาพทางสังคม

1. ประชากร

ประชากรจังหวัดสงขลา ณ เดือนธันวาคม 2551 จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,336,892 คน แบ่งเป็น เพศชาย 652,956 คน คิดเป็นร้อยละ 48.84 และเพศหญิง 683,936 คน คิดเป็นร้อยละ 51.16 จำนวนครัวเรือน 410,765 ครัวเรือน จำแนกออกเป็นรายอำเภอได้ ดังนี้



จำนวนประชากรรวมของจังหวัดสงขลา

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนประชากรชาย	จำนวนประชากรหญิง	รวมจำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน
อำเภอเมือง	5	77,945	85,070	163,015	56,908
อำเภอสทิงพระ	11	23,905	25,047	48,952	12,519
อำเภอจะนะ	14	48,130	48,967	97,097	22,773
อำเภอนาทวี	11	30,857	30,781	61,638	17,429
อำเภอเทพา	7	34,662	34,723	69,385	16,284
อำเภอสะบ้าย้อย	9	34,026	33,779	67,825	15,014
อำเภอรือเสาะ	13	33,457	34,057	67,514	20,572
อำเภอกระแสสินธุ์	4	7,680	7,904	15,584	4,398
อำเภอรัตนภูมิ	5	34,574	35,399	69,973	19,723
อำเภอสะเดา	8	60,810	59,333	120,143	38,437
อำเภอหาดใหญ่	13	174,520	193,992	368,512	134,211
อำเภอนาหม่อม	4	10,552	11,166	21,718	6,906
อำเภอควนเนียง	5	16,493	17,266	33,759	8,976
อำเภอบางกล่ำ	4	13,973	14,177	28,150	8,904
อำเภอลingsนคร	10	39,288	44,352	79,640	20,297
อำเภอคลองหอยโข่ง	4	12,064	11,923	23,987	7,414
จำนวนรวมทั้งสิ้น	127	652,956	683,936	1,336,892	410,765

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสงขลา

จำนวนประชากรแยกเป็นรายเทศบาล

เทศบาล	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	รวม	จำนวนครัวเรือน	หมายเหตุ
เทศบาลนครสงขลา	35,037	37,829	72,866	25,019	เทศบาลอื่น ๆ 7 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาล ตำบลลำไพล เทศบาล ตำบลพะวง เทศบาล ตำบลคูเต่า เทศบาล ตำบลเกาะแก้ว เทศบาล ตำบลโคกม่วง และ เทศบาลตำบลกระแสดิ้นธุ์ ซึ่งได้รับการยกฐานะขึ้นใหม่ ยังไม่เปิดบริการงานทะเบียนราษฎร จึงยังไม่ปรากฏข้อมูลในฐานข้อมูลทะเบียนกลาง
เทศบาลนครหาดใหญ่	73,739	83,851	157,590	55,604	
เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์	6,950	7,316	14,266	4,943	
เทศบาลเมืองสิงหนคร	18,039	18,270	36,309	9,350	
เทศบาลตำบลคลองแห	12,931	14,194	27,125	10,715	
เทศบาลตำบลควนลัง	18,098	20,070	38,168	15,902	
เทศบาลตำบลคอหงส์	20,800	24,055	44,855	19,134	
เทศบาลตำบลควนเนียง	1,928	2,037	3,965	1,579	
เทศบาลตำบลพะตง	3,784	4,000	7,784	3,597	
เทศบาลตำบลปรีก	2,974	3,088	6,062	1,570	
เทศบาลตำบลนาสีทอง	1,353	1,453	2,806	876	
เทศบาลตำบลกำแพงเพชร	2,376	2,486	4,862	1,878	
เทศบาลตำบลระโนด	2,480	2,607	5,087	1,763	
เทศบาลตำบลบ่อยัด	5,797	5,998	11,795	2,863	

จำนวนประชากรแยกเป็นรายเทศบาล

เทศบาล	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	รวม	จำนวนครัวเรือน	หมายเหตุ
เทศบาลตำบลละง้าย้อย	778	790	1,568	640	
เทศบาลตำบลเทพา	1,285	1,334	2,619	820	
เทศบาลตำบลนาทวี	3,403	3,468	6,871	3,049	
เทศบาลตำบลจะนะ	3,216	3,264	6,480	2,373	
เทศบาลตำบลสิงหนะ	1,403	1,496	2,899	1,092	
เทศบาลเมืองบ้านพรุ	9,915	10,559	20,474	7,260	
เทศบาลตำบลคลองแงะ	4,149	4,160	8,309	2,789	
เทศบาลเมืองสะเตา	9,382	9,670	19,052	6,741	
เทศบาลตำบลท่าช้าง	9,267	9,420	18,669	6,386	
เทศบาลตำบลน่าน้อย	6,217	6,724	12,941	4,164	
เทศบาลตำบลเขารูปช้าง	18,051	20,596	38,647	15,210	
เทศบาลตำบลสำนักขาม	5,365	6,000	11,365	5,843	
เทศบาลตำบลบ้านพรุ	2,950	2,980	5,930	2,159	
จำนวนรวมทั้งสิ้น	281,667	307,715	589,382	213,379	

ข้อมูลแสดงพื้นที่ จำนวน ตำบล หมู่บ้าน เทศบาลและ อบต.

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.
1	เมืองสงขลา	171.883	5	47	4	2
2	หาดใหญ่	852.796	13	93	9	6
3	สะเดา	858.96	8	66	5	7
4	จะนะ	502.98	14	139	1	14
5	ระโนด	783.840	13	73	2	11
6	สิงหนคร	228.00	10	77	1	9
7	รัตภูมิ	650.00	5	63	2	5
8	เทพา	978.04	7	67	2	6
9	สทิงพระ	120.00	11	79	1	11
10	นาทวี	792.46	11	92	1	10
11	สะบ้าย้อย	866.00	9	62	1	9
12	ควนเนียง	208.00	5	46	1	4
13	นาหม่อม	92.47	4	29	-	4
14	กระแสสินธุ์	96.40	4	22	1	3
15	บางกล่ำ	92.79	4	36	1	3
16	คลองหอยโข่ง	275.275	4	32	2	2
	รวม	7,569.894	127	1,023	34	106



2. การนับถือศาสนา

ประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,336,892 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ 31.98 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 3.31 นับถือศาสนาอื่นๆ (ศาสนาคริสต์ ฮินดู)

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา และสำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลา มีวัด จำนวน 400 แห่ง ที่พักสงฆ์ จำนวน 95 แห่ง มัสยิด จำนวน 360 แห่ง โบสถ์คริสต์ จำนวน 12 แห่ง แยกเป็นรายอำเภอ ดังนี้

อำเภอ	วัด	ที่พักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด
เมือง	38	1	3	16
สติงพระ	37	5	-	5
จะนะ	26	4	-	62
นาทวี	25	7	-	25
เทพา	18	6	-	65
สะบ้าย้อย	11	7	-	51
ระโนด	46	2	-	1
กระแสสินธุ์	13	2	-	-
รัตภูมิ	23	10	1	20
สะเดา	21	15	1	38
หาดใหญ่	48	18	7	39
นาหม่อม	11	6	-	-
ควนเนียง	18	2	-	7
บางกล่ำ	13	2	-	13
สิงหนคร	43	3	-	17
คลองหอยโข่ง	9	5	-	1
รวม	400	95	12	360



3. การศึกษา

ข้อมูลการศึกษานอกโรงเรียน (ณ 30 ธันวาคม 2551)

มีสถานศึกษานอกระบบฯ 16 แห่ง ในพื้นที่ 16 อำเภอ มีห้องสมุดประชาชนอำเภอ 15 แห่ง ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติราชกุมารี อำเภอสิงหนคร 1 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 125 แห่ง มีบุคลากรทั้งสิ้น 84 คน ครูประจำศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนชุมชน (ศรช.) 84 คน ครูประจำกลุ่ม กศ.พื้นฐาน 78 คน โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

- กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง แยกเป็น

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ จำนวนนักศึกษา 3,789 คน แยกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถม 223 คน ม.ต้น 1,418 คน ม.ปลาย 2,148 คน

2. หลักสูตรการศึกษาระดับวิชาชีพระยะสั้น จำนวน 11,914 คน

3. หลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 35,877 คน

4. หลักสูตรการพัฒนาสังคมและชุมชน จำนวน 12,178 คน

5. หลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 55 ชุมชน จำนวน 5,427 คน

- กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

จัดบริการส่งเสริมการอ่าน โดยมีห้องสมุดประชาชนอำเภอ 16 แห่ง จำนวนผู้ใช้บริการ 528,490 คน และจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาด้วยสื่อเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แลกเสียง วีดีทัศน์ และการค้นคว้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และห้องสมุดเคลื่อนที่

- กิจกรรมการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 8,143 คน ได้แก่ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 699 คน ภาษามลายูถิ่น จำนวน 779 คน ภาษามลายูกลาง จำนวน 649 คน การเสริมสร้างการเรียนรู้สู่สถาบันปอเนาะ จำนวน 684 คน การเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนนอกระบบ จำนวน 2,564 คน และการพัฒนาสตรีมีครอบครัวอบอุ่น จำนวน 2,768 คน

ที่มา : สำนักงาน กศน.จังหวัดสงขลา (ณ 30 ธันวาคม 2551)



2. การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดสงขลา มีทั้งหมดจำนวน 9 แห่ง ในพื้นที่ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอสะบ้าย้อย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านหาดทราย และโรงเรียนนมหาราช

อำเภอนาทวี จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านสำนักเกาะ โรงเรียนบ้านประกอบออก และโรงเรียนเชิญพิสนลยบุตร

อำเภอสะเดา จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนล้อมวลชนกีฬา โรงเรียนทุ่งไม้ดวน 2 โรงเรียนบ้านทุ่งสบายใจ และโรงเรียนบ้านบาโรย

3. การศึกษาพื้นฐานของรัฐ

จังหวัดสงขลา มีนักเรียน (อนุบาล - อาชีวศึกษา) จำนวน 289,827 คน สังกัดการศึกษาของรัฐ 194,000 คน สังกัดเอกชน 95,827 คน โรงเรียนทั้งหมด 668 โรง ครู 14,264 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา ปี 2551 จังหวัดสงขลา

ที่	สังกัด	สังกัด สพท.					สังกัดเอกชน/เอกชนสามัญ			พิเศษ
		โรง	ครู	พจน. ราชการ	ครู อัตรา จ้าง	นักเรียน	โรง	ครู	นักเรียน	
1.	สพท.สงขลา เขต 1	160	3,718	41	96	67,592	30	949	18,192	1
2.	สพท.สงขลา เขต 2	148	2,628	-	-	57,990	69	2,628	61,310	2
3.	สพท.สงขลา เขต 3	208	2,645	159	275	56,449	44	682	160,493	1
4.	อาชีวศึกษา	9	1,014	N/A	-	17,679	-	-	-	-
	รวม	525	10,005	200	371	199,710	143	4,259	239,995	8

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1, 2, 3

4. การศึกษามหาวิทยาลัย

จังหวัดสงขลา มีมหาวิทยาลัยจำนวน 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (เอกชน) เปิดสอนตั้งแต่ระดับ ปวส. ถึงปริญญาเอก มีจำนวนนิสิตนักศึกษาแต่ละแห่ง ดังนี้ (ข้อมูลปีการศึกษา 2551)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เปิดสอนระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก หรือเทียบเท่า มีจำนวนนิสิตนักศึกษารวมทั้งสิ้น 34,130 คน เป็นชาย 11,594 คน หญิง 22,536 คน

มหาวิทยาลัยทักษิณ มี 2 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตสงขลา และวิทยาเขตพัทลุง เปิดสอนระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก มีจำนวนนิสิตนักศึกษารวมทั้งสิ้น 11,220 คน เป็นชาย 2,972 คน หญิง 8,228 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เปิดสอนระดับปริญญาตรี มีจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 5,452 คน เป็นชาย 2,067 คน หญิง 3,385 คน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ถึงระดับปริญญาตรี มีจำนวนนิสิตนักศึกษารวมทั้งสิ้น 10,068 คน แยกเป็นระดับ ปวส. จำนวน 1,827 คน และปริญญาตรี 8,241 คน

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (เอกชน) เปิดสอนระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 4,825 คน เป็นชาย 1,757 คน หญิง 3,068 คน แยกเป็นนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 4,555 คน ปริญญาโท 270 คน

จังหวัดสงขลาจึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคที่จะสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาค ซึ่งจะดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานสากลในระดับนานาชาติ



4. การสาธารณสุข

จังหวัดสงขลามีสถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐและเอกชน ดังนี้

1. สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 19 แห่ง รวมจำนวน 2,069 เตียง ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ (รพ.หาดใหญ่) 1 แห่ง ขนาด 599 เตียง โรงพยาบาลทั่วไป (รพ.สงขลา) 1 แห่ง ขนาด 480 เตียง โรงพยาบาลชุมชน 15 แห่ง จำนวน 540 เตียง (ขนาด 60 เตียง 3 แห่ง (รพ.ระโนด/รพ.สมเด็จพระนารายณ์/รพ.จะนะ) ขนาด 30 เตียง 12 แห่ง) มีโรงพยาบาลเฉพาะทาง 2 แห่ง ได้แก่โรงพยาบาล จิตเวชสงขลาราชนครินทร์ 1 แห่ง ขนาด 300 เตียง, ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด 1 แห่ง 150 เตียง และมี หน่วยบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ รวม 204 แห่ง โดยแยกเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU) 29 แห่ง และสถานีอนามัย 175 แห่ง (สอ.ขนาดใหญ่ 21 แห่ง สอ.ทั่วไป 154 แห่ง)

2. สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สังกัดกระทรวงอื่น 10 แห่ง 868 เตียง ได้แก่ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ ขนาด 771 เตียง โรงพยาบาลทันตกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขนาด 12 เตียง, โรงพยาบาลค่ายเสนาณรงค์ (กองทัพบก) ขนาด 60 เตียง, โรงพยาบาลฐานทัพเรือสงขลา (กองทัพเรือ) ขนาด 15 เตียง, โรงพยาบาลกองบิน 56 (กองทัพอากาศ) ขนาด 10 เตียงและศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล รวม 22 แห่ง

3. สถานบริการสาธารณสุขของเอกชน มีโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง 452 เตียง อยู่ในอำเภอหาดใหญ่ 4 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ ขนาด 146 เตียง โรงพยาบาลศิรินครินทร์ ขนาด 120 เตียง โรงพยาบาลราษฎร์ยินดี ขนาด 100 เตียง โรงพยาบาลมิตรภาพสามัคคี ขนาด 56 เตียง และอำเภอสะเดา 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลพิทยเวช ขนาด 30 เตียง

4. คลินิกเอกชน รวมจำนวน 360 แห่ง ประกอบด้วย คลินิกเอกชน รวม 287 แห่ง (คลินิกเวชกรรมทั่วไป 176 แห่ง, คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง 80 แห่ง, คลินิกการพยาบาลและผดุงครรภ์ 2 แห่ง, คลินิกกายภาพบำบัด 3 แห่ง, คลินิกเทคนิคการแพทย์ 8 แห่ง, คลินิกการแพทย์แผนไทย 7 แห่ง, คลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ 1 แห่งและสหคลินิก 10 แห่ง) คลินิกทันตกรรม รวม 73 แห่ง (ทันตกรรมทั่วไป 69 แห่ง, ทันตกรรมเฉพาะทาง 2 แห่ง, ทันตกรรมชั้นสอง 2 แห่ง) ร้านขายยา รวม 438 แห่ง (ร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ขย.1) 260 แห่ง, ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ (ขย.2) 89 แห่ง, ร้านขายยา แผนโบราณ (ขยบ.) 71 แห่ง, ร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยารักษาสำหรับสัตว์ (ขย.3) 8 แห่ง สถานที่ผลิตยาแผนโบราณ (ผยบ.) 10 แห่ง) และสถานบริการเพื่อสุขภาพ รวม 134 แห่ง (สปาเพื่อสุขภาพ 8 แห่ง, นวดเพื่อสุขภาพ 117 แห่ง, นวดเพื่อเสริมสวย 9 แห่ง)



ตารางแสดงจำนวนสถานบริการภาครัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกเป็นรายอำเภอ ปี 2551

ลำดับที่	อำเภอ	โรงพยาบาล			สถานีอนามัย (แห่ง)		
		ประเภท	แห่ง	เตียง	ขนาดใหญ่	ขนาดทั่วไป	รวม
1	เมือง	รพท.	1	480	0	10	10
		เฉพาะทาง	2	450			
2	สติงพระ	รพช.	1	30	3	9	12
3	จะนะ	รพช.	1	60	2	17	19
4	นาทวี	รพช.	1	60	2	15	17
5	เทพา	รพช.	1	30	2	9	11
6	สะบ้าย้อย	รพช.	1	30	0	15	15
7	ระโนด	รพช.	1	60	2	10	12
8	กระแสสินธุ์	รพช.	1	30	0	4	4
9	รัตภูมิ	รพช.	1	30	2	9	11
10	สะเดา	รพช.	2	60	1	17	18
11	หาดใหญ่	รพศ.	1	599	3	13	16
12	ควนเนียง	รพช.	1	30	2	4	6
13	นาหม่อม	รพช.	1	30	0	3	3
14	บางกล่ำ	รพช.	1	30	0	5	5
15	สิงหนคร	รพช.	1	30	2	10	12
16	คลองหอยโข่ง	รพช.	1	30	0	4	4
รวม			19	2,069	21	154	175

แหล่งข้อมูล : ฝ่ายแผนงาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

หมายเหตุ : เฉพาะทาง 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ 300 เตียง และศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา 150 เตียง

ในปี 2551 สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก 10 อันดับแรก จำแนกตามกลุ่มโรคของผู้ป่วยนอก ได้แก่ กลุ่มโรคระบบหายใจ มีผู้ป่วยสูงสุด จำนวน 570,986 ราย รองลงมาคือ กลุ่มโรคอาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิกและห้องปฏิบัติการ จำนวน 304,078 ราย และกลุ่มโรคระบบไหลเวียนเลือด มีจำนวนน้อยที่สุด 56,000 ราย

สำหรับสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยใน 10 อันดับแรกตามกลุ่มโรคของผู้ป่วยในปี 2551 ได้แก่ กลุ่มโรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การคลอด หลังคลอด และภาวะอื่น ๆ จำนวน 22,471 ราย รองลงมาได้แก่ กลุ่มโรคความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึมอื่น ๆ จำนวน 18,866 คน สำหรับกลุ่มโรคของผู้ป่วยในที่เป็นสาเหตุการยอมน้อยที่สุด คือ กลุ่มโรคติดเชื้ออื่น ๆ ของลำไส้ จำนวน 7,484 ราย

5. การสังคมสงเคราะห์

ในรอบปี 2551 จังหวัดสงขลาได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเพื่อการสงเคราะห์แก่เด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ในพื้นที่ 16 อำเภอ ในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สงเคราะห์เด็ก ฝึกอาชีพสตรี และการสงเคราะห์ที่ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) งานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน	จำนวน	1,190	ราย
2) งานสงเคราะห์สตรี	จำนวน	300	ราย
3) งานสงเคราะห์คนพิการ	จำนวน	178	ราย
4) งานสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย	จำนวน	3,860	ราย
5) งานสงเคราะห์ครอบครัวผู้สูงอายุ	จำนวน	581	ราย
6) งานสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์	จำนวน	167	ราย
7) งานสงเคราะห์คนไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม	จำนวน	89	ราย
8) งานสงเคราะห์บุคคลเร่ร่อนขอทาน	จำนวน	20	ราย

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

6. ประเพณีวัฒนธรรม

- มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดที่อยู่ติดกับพรมแดนประเทศมาเลเซีย จึงทำให้จังหวัดสงขลามีสภาพธรรมชาติอันหลากหลาย มีการติดต่อค้าขายอย่างเสรี ประชาชนมีการนับถือทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่น ๆ การดำรงชีวิตความเป็นอยู่แบบสังคมเมือง

และสังคมชนบท ในสังคมเมืองจะมีความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมัน มีการแข่งขันกันมากเพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนสังคมชนบทจะมีความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

- มรดกทางธรรมชาติ

สภาพพื้นที่จังหวัดสงขลา ที่เป็นป่าเขาซึ่งปัจจุบันได้มีระบบการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ในลักษณะของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การปลูกป่าขึ้นใหม่เพื่อทดแทนอันสืบเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริหลายโครงการทำให้จังหวัดสงขลาที่มีมรดกทางธรรมชาติที่เป็นป่าไม้ สัตว์ป่าหลากหลายชนิด

ภูมิลักษณะของจังหวัดสงขลาที่ตั้งอยู่ระหว่างทะเลนอกที่เป็นอ่าวไทย และทะเลภายในที่เรียกว่า ทะเลสาบ ทำให้สงขลามีลักษณะพิเศษ คือมีความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่สองทะเล และยังมีองค์ประกอบที่เป็นป่าพรุ ป่าโกงกาง และพืชพรรณไม้ที่ขึ้นตามแนวสันทรายริมฝั่งตะวันออก สิ่งเหล่านี้เป็นสภาพธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการยังชีพและสร้างสรรค์สังคมของคนสงขลา นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สภาพทางธรรมชาติที่มีมาตั้งแต่เดิมเช่นนี้นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการตั้งฐาน การสร้างสรรค์วัฒนธรรมของผู้คนที่เข้ามาอยู่อาศัยและใช้วิถีผูกพันกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

- มรดกทางวัฒนธรรม

โบราณวัตถุ โบราณสถาน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งบ่งบอกถึงวิวัฒนาการทางสติปัญญาของคนที่ตั้งถิ่นฐานในอดีตโดยลำดับยุคสมัยนั้น เป็นประจักษ์พยานถึงความพยายามที่จะนำวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติของท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ขึ้น ที่ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้แก่ โบราณวัตถุที่จัดแสดงไว้ในอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวัดมัชฌิมาวาส สงขลา พระพุทธรูปประธานในโบสถ์เก่าแก่วัดโลกราม อำเภอสิงหนคร พระพุทธไสยาสน์ในวิหารพระนอน วัดจะทิ้งพระ อำเภอสทิงพระ โบราณวัตถุที่ยังไม่ได้ประกาศขึ้นทะเบียนฯ แต่ได้ประเมินคุณค่าว่าเป็นโบราณวัตถุ โบราณสถาน โดยนักโบราณคดี ได้แก่ โบราณวัตถุบางชิ้นที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑคดีชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา โบราณสถาน ย่านประวัติศาสตร์เมืองสงขลาเก่า ซึ่งมีอาคารลักษณะสถาปัตยกรรมจีน และสถาปัตยกรรมจีนผสมฝรั่ง ที่เรียกว่า แบบซิโน-โปรตุเกส บริเวณถนนนางงาม ถนนนครนอก ถนนนครใน ในเขตเทศบาลเมืองสงขลา เสาจารึกพระปรมาภิไธยย่อในรัชกาลที่ ๗ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่สวนหม่อมบ้านปริก อำเภอสะเดา เมืองโบราณสทิงพระ อำเภอสทิงพระ เตาเผาโบราณชุมชนปะโอ อำเภอสิงหนคร ฯลฯ

- ศิลปหัตถกรรมและงานช่างท้องถิ่น

สงขลาเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน จึงมีมรดกทางวัฒนธรรมด้านประติมากรรม หมายถึง การปั้น การหล่อ การแกะสลักตกทอดมาถึงยุคปัจจุบันนี้มากมาย สามารถศึกษาได้ตามวัดวาอาราม พิพิธภัณฑ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ มีช่างฝีมือบางประเภทที่สืบทอดมรดกมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ประติมากรรมวัดดีหลวง ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ ประติมากรรมวัดแหลมพ้อ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา ประติมากรรม วัดสลักป่าเก่า ตำบลชิงโค อำเภอสิงหนคร ประติมากรรมวัดหนองหอย

ตำบลวัดขนุน อำเภอสิงหนคร ประติมากรรมที่วัดคูเต่า ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ

- **จิตรกรรม** หรือภาพเขียนเป็นงานศิลปะ งานจิตรกรรมที่พบในจังหวัดสงขลามีหลากหลายประเภท เช่น ปรากฏในหนังสือบุค ภาพพระบฏ ตู้พระธรรม และภาพจิตรกรรมฝาผนัง มีอยู่เป็นจำนวนมากและที่โดดเด่นคือ งานจิตรกรรมฝาผนังในวัดต่าง ๆ และงานที่ สำคัญที่แสดงถึงฝีมือช่างและมีคุณค่าควรแก่การศึกษา เช่น จิตรกรรมฝาผนังวัดมัชฌิมาวาส ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จิตรกรรม ฝาผนังที่พระอุโบสถ เป็นภาพเขียนสีฝุ่นบนฝาผนังปูน เป็นงานช่างหลวงชั้นสูง เป็นงานเขียนชิ้นสำคัญ ที่ช่างเขียนได้สรรค์สร้างขึ้นด้วย ความละเอียดปราณีตโดยตลอด ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ศาลาฤๅษี เป็นภาพเขียนสีฝุ่นบนผนังปูนมีร่องพื้น เป็นภาพฤๅษีตัดตน แสดงท่าทาง ต่าง ๆ เป็นท่าที่แก้ความขัดยอกปวดเมื่อยส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามตำราแพทย์แผนโบราณ จิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณคีรี หมู่ที่ ๒ ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จิตรกรรมฝาผนังวัดโพธิ์ปฐมาวาส ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จิตรกรรมฝาผนังวัด จะทั้งพระ ตำบลจะทั้งพระ อำเภอสิงหนคร จิตรกรรมฝาผนังวัดคูเต่า ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จิตรกรรมฝาผนังวัดพะโคะ ตำบล ชุมพล อำเภอสิงหนคร

- **สถาปัตยกรรม** ได้แก่ อุโบสถวัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร เดิมชื่อ “วัดยายศรีจันทร์” ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัด สงขลา อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา พระมาลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ วัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสิงหนคร สถาปัตยกรรมจีน ในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อาคารที่พักอาศัย อาคารศาลเจ้า ฮวงซุ่ยสถาปัตยกรรมจีนในวัด

- **งานช่างท้องถิ่น** จังหวัดสงขลาเป็นแหล่งชุมชนที่มีลักษณะการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย โดยอาศัยทรัพยากร ท้องถิ่น ฝีมือช่างพื้นบ้านที่ปรากฏในงานหัตถกรรม ในบางแห่งมีเอกลักษณ์และความงามจนเป็นที่ต้องการของชุมชนอื่นๆ ทำให้กลายเป็น จุดสนใจของคนภายนอก และในที่สุดบางแห่งก็กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัด งานช่างท้องถิ่นสงขลาที่น่าสนใจ ได้แก่ หัตถกรรมกระจูดสะกอม ตำบลสะกอม อำเภอเทพา หัตถกรรมผ้าทอเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา เครื่องปั้นดินเผาสิงหนคร ตำบลสิงหนคร กระจูดดินเผาเมืองสงขลา อำเภอเมืองสงขลา

- **ภาษาและวรรณกรรม** สงขลาเป็นจังหวัดที่มีผู้คนหลายวัฒนธรรมอยู่ร่วมกัน จึงมีภาษาและวรรณกรรมหลากหลาย ปรากฏ ในรูปของจารึกภาษาถิ่น ตำนาน ตำรา วรรณกรรมพื้นบ้าน ทั้งที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมลายลักษณ์ เช่น จารึกด้านหลัง ประภาวลีของรูปนางขยัมตารา จากอำเภอสิงหนคร จารึกสุสานสุลต่านสุลัยมาน ตำบลเขาแดง อำเภอสิงหนคร จารึกถ้าเขาจิงโหลน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ ศิลาจารึกสำโรง ตั้งอยู่ศาลเทพารักษ์ ริมถนนไทรบุรี อำเภอเมืองสงขลา จารึกที่ศาลาฤๅษีวัดมัชฌิมาวาสวร วิหาร ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา และจารึกภาษาจีนที่เสาประตูกำแพงแก้วของพระอุโบสถวัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา ศิลาจารึกศิลาทอง ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร ศิลาจารึกสวนตุล ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จารึกพระ ปรมารโกโยและพระนามาภิไธยย่อที่สวนหม่อม ตำบลปริก อำเภอสะเดา



- **ประเภทกีฬา** การเล่นเกมกีฬาทั้งเล่นเป็นทีมและเล่นระหว่างบุคคล มีทั้งกีฬากลางแจ้ง กีฬาในร่ม ลักษณะโดดเด่น คือ การเล่นเกมกีฬาของเด็กเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงสภาพสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ การเล่นเกมกีฬาพื้นบ้านมีหลายชนิด เช่น หมากขุม ว่าว สะบ้า ราวเต๋อ ลูกไสว บูลู ไม้ฉิ่ง เป็นต้น กีฬาพื้นบ้านของจังหวัดสงขลาที่นิยมเล่นกันแพร่หลาย คือ การเล่นชนไก่ แข่งนกเขา ว่าว สะบ้า หมากขุม ชนวัว

- **ดนตรีพื้นบ้าน** จังหวัดสงขลาได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากประเทศอินเดีย มีการรับเอาศาสนาพราหมณ์ และพุทธศาสนา ทำให้เกิดการถ่ายโยงวัฒนธรรมทางดนตรี ดังนั้น การบรรเลงวงดนตรีในจังหวัดสงขลาจึงเน้นที่จังหวะหน้าทับมากกว่าทำนองของเพลงบี และรูปแบบของการใช้ดนตรีเป็นเครื่องบรรเลงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต เช่น การตาย หรือการเรียกประชุมของชาวบ้าน เช่น

วงโนรา บรรเลงประกอบพิธีกรรมโนราโรงครู เพื่อเชิญครูตายายมาเข้าทรง

กาหลอ บรรเลงในงานศพ เพื่อเป็นสื่อส่งวิญญาณผู้ตายสู่สวรรค์

โตะครึม บรรเลงประกอบพิธีกรรม เพื่อเชิญครูตายายมาเข้าทรง

เพลงพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้านในจังหวัดสงขลามีลักษณะเหมือนการแสดงของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมร่วมกันจึงไม่สามารถแยกออกได้ว่าเป็นการแสดงเฉพาะถิ่นสงขลา ได้แก่ เพลงเรือแหลมโพธิ์ เพลงกล่อมลูก

- **ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ** จังหวัดสงขลามีผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ประกอบด้วย ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู และศาสนาอื่น ๆ ส่วนความเชื่อดั้งเดิม เช่น ผีตายาย ทวด ปัจจุบันได้แทรกซึมผสมผสานไปกับการปฏิบัติกิจพิธีทางศาสนาหลัก ๆ หรือนำพิธีกรรมทางศาสนาบางอย่างมาเข้าร่วมในการปฏิบัติตามพิธีกรรมบางอย่าง เป็นต้นว่า โนราโรงครู พิธีตัดजूโกโนรา การไหว้เทียมดา การแต่งงานกับต้นไม้ของคนอำเภอสิงหนคร ความเชื่อ พิธีกรรมของชาวจังหวัดสงขลามีความหลากหลายเป็นลักษณะของความเชื่อที่ประสมประสานระหว่างความเชื่อในลัทธิดั้งเดิม ศาสนา พราหมณ์ (ฮินดู) พุทธศาสนา และความเชื่อเกี่ยวเนื่องกับศาสนาอิสลาม รวมทั้งคติความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสงขลา เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับชาติ ภพ สวรรค์ และนรก ความเชื่อเกี่ยวกับผีสิง เทวดา และนางไม้ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ

- **ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม** ประเพณีอันสืบเนื่องมาจากศาสนาอิสลาม ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลาเหมือนกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในภาคใต้ทั่วไปที่นับถือตามศาสนบัญญัติเป็นหลักในการดำเนินตามขนบธรรมเนียมประเพณี เว้นแต่มีขนบธรรมเนียมประเพณีบางส่วนอันสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาก็ถือปฏิบัติควบคู่ไปด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในการแต่งงาน การเกิด และการโกนผมไฟ การเข้าสู่ันต์ การจัดงานศพ

งานประเพณีสำคัญของจังหวัดสงขลาที่สืบทอดกันมาแต่ในอดีต ได้แก่

1. เทศกาลสงกรานต์ จัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี มีการประกอบพิธีทำบุญ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ หลังจากนั้น



จะเป็นการสาดน้ำกันด้วยน้ำสะอาดผสมแป้งหอมหรือน้ำอบไทย และการเล่นสงกรานต์ โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาเลเซียและสิงคโปร์จะเดินทางเข้ามาร่วมสนุกกับชาวไทยเป็นประจำทุกปี

2. ประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว เป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมายาวนานจัดขึ้นในช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 (ประมาณเดือนตุลาคม) เป็นประจำทุกปี จะเริ่มด้วยการห่มผ้าพระเจดีย์บนยอดเขาตั้งกวางก่อนจะถึงวันงาน แล้วในวันงานช่วงเช้าจะเป็นพิธีตักบาตรเทโวบริเวณเชิงเขาตั้งกวาง โดยพระสงฆ์หลายร้อยรูปมารวมกันที่เขาควางแล้วเดินลงบันไดมาเพื่อรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนที่คอยอยู่ที่เชิงบันได หลังจากนั้นเริ่มตั้งแต่เวลาสายๆ จะมีเรือพระและขบวนแห่จากวัดต่างๆ เคลื่อนผ่านให้พุทธศาสนิกชนได้ชม ความวิจิตรงดงามของเรือพระแต่ละลำ และร่วมทำบุญและลากพระตามประเพณี ซึ่งเชื่อกันว่าจะได้บุญ แล้วเรือเหล่านั้นจะมารวมกันที่บริเวณสระบัวเพื่อร่วมประกวดการตกแต่งเรือพระ นอกจากนี้ในงานยังมีกิจกรรมหลายอย่าง ทั้งการแสดงศิลปวัฒนธรรมและการประกวดต่างๆ ด้วย



3. ประเพณีวันสารท หรือ ประเพณีชิงเปรตนี้ ชาวสงขลาถือปฏิบัติมาแต่โบราณ เป็นประเพณีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ยังคงทำกันมาจนถึงทุกวันนี้ โดยมีความเชื่อว่าช่วงวันแรม 1-15 ค่ำ ของเดือนสิบ วิญญาณของญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่ไปเกิด (เปรต) จะได้รับการปลดปล่อยให้มาพบญาติพี่น้องของตนในเมืองมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่มีชีวิตอยู่ก็พยายามจัดหาอาหารต่างๆ ไปทำบุญตามวัด เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ชาวสงขลาแม้ไปทำมาหากินอยู่ในท้องถิ่นอื่น เมื่อถึงกำหนดชิงเปรตเดือน 10 ก็มักจะกลับมาร่วมพิธีกับญาติทางบ้าน นับว่าเป็นการช่วยเสริมความผูกพันระหว่างครอบครัวและญาติพี่น้อง ทั้งยังเป็นการระลึกบุญคุณและคุณงามความดีของบุพการีของตน แม้ว่าจะล่วงลับไปแล้วก็ตาม



